

Actieplan voor onmiddellijke herstelhulp Oekraïne.

D66

Actieplan voor onmiddellijke herstelhulp Oekraïne

Inleiding

In zijn toespraak aan de Tweede Kamer op 31 maart riep President Zelensky Nederland op om deel te nemen aan de wederopbouw van het door de oorlog verwoeste Oekraïne. De beelden van verwoeste steden en dorpen in Oekraïne liegen er niet om. Het is broodnodig. De schade is enorm en alles omvattend. Om de wederopbouw van Oekraïne structureel en georganiseerd te laten verlopen is een Marshallplan nodig op Europees niveau. Initiatiefnemer is daarom groot voorstander van het oprichten van een solidariteitsfonds op EU-niveau om de wederopbouw te kunnen financieren en hecht er belang aan dat in de plannen rekening wordt gehouden met obstakels in Oekraïne van voor de oorlog, zoals corruptie en een gebrek aan toezichtmechanismes.¹ Deze lange termijnplannen bieden echter geen verlichting voor het lijden van de Oekraïense bevolking op dit moment.

Daarom is nu op zeer korte termijn actie nodig voor het eerste en vitale herstel van woningen, kritieke infrastructuur en de voedselvoorziening. Voor de ruim vier miljoen Oekraïners die de oorlog ontvluchtten en willen terugkeren, en voor de achterblijvers.² Dat is te midden van de verwoesting allesbehalve makkelijk. Daar hebben zij nu hulp bij nodig. Initiatiefnemer vindt dat er geen tijd is om te wachten op internationale wederopbouwplannen die pas na de oorlog zullen starten. Veilige huizen, herbouwde bruggen en voedselzekerheid in Oekraïne, Noord-Afrika, het Midden-Oosten en delen van Azië schreeuwen om een eerste fase van het herstel die nu van start gaat. Nederland zal ook zelf proactief aan de slag moeten gaan om Oekraïners en de regio rond Europa de veiligheid en basisbehoeften te bieden die nodig zijn.

---

¹ https://www.europa-nu.nl/id/vls8a9eu5ey7/nieuws/bloomberg_europa_zal_deel_kosten?ctx=vh6ukzb3nnt0&tab=0

² <https://www.unhcr.org/nl/live-blog-crisis-in-oekraïne/> geraadpleegd op 17 mei 2022

Zelensky vroeg Nederland om te doen 'waar jullie goed in zijn'. Laten we daar gehoor aan geven en Nederlandse kennis en expertise inzetten om Oekraïners nu van de meest acute noden te voorzien. De bevolking van Oekraïne heeft behoefte aan herstel van de infrastructuur. Bruggen, wegen en het openbaar vervoernetwerk zijn verwoest, waardoor gebieden onbereikbaar zijn geworden. Mensen kunnen zich moeilijk verplaatsen, maar ook voedsel, hulpgoederen en bouwmaterialen bereiken deze gebieden slecht. Ook moeten er plannen worden gemaakt voor het herinrichten van in de as gelegde steden en dorpen, zodat er meteen van start kan worden gegaan met de wederopbouw als de oorlog voorbij is.

Oekraïense graanschuren liggen vol, maar het graan is het land niet uit te krijgen. Er moet ruimte worden gemaakt voor de volgende oogst, export moet weer op gang komen, ook met het oog op de dreigende wereldwijde voedselcrisis.

Het zijn concrete problemen die acuut een oplossing behoeven. Wij kunnen met Nederlandse kennis en expertise concreet bijdragen aan oplossingen. Daarom roept initiatiefnemer het kabinet op om nu in actie te komen. Wacht niet met het tonen van solidariteit tot de oorlog voorbij is, maar ga nu aan de slag met de eerste fase van de wederopbouw, zodat we het immense leed van de Oekraïense bevolking zo snel mogelijk kunnen verlichten.

Initiatiefnemer stelt voor:

1. Ondersteun Oekraïne bij herontwerpen en bouwen van steden en dorpen

Miljoenen Oekraïners hebben hun land moeten ontvluchten. Nog eens miljoenen meer zijn ontheemd binnen de Oekraïense grenzen. De mensen die in verwoeste steden en dorpen zijn achtergebleven, leven onder erbarmelijke omstandigheden. Hun huizen hebben geen daken meer of zijn ingestort. De bittere Oekraïense winter begint in september. Initiatiefnemer wil daarom nu aan de slag, zodat Oekraïners straks niet in de kou hoeven te staan.

Nederland heeft een rijke traditie van ruimtelijke ordening en heeft een sterke ontwerp- en bouwsector. Die Nederlandse kennis en expertise kan worden ingezet bij het leveren van bilaterale herstelhulp op korte termijn. Het Nederlandse College van Rijksadviseurs heeft aangegeven specialistische kennis in huis te hebben over het ontwerpen van snel te realiseren en flexibele huisvesting in bestaande steden. Die kennis kan in Oekraïne worden ingezet om op korte termijn huisvesting te realiseren voor binnenlandse ontheemden en mensen die hun woning zijn verloren door de oorlog.

Door nu alvast een start te maken met het herontwerpen van verwoeste steden en dorpen, kan na afloop van de oorlog direct worden gestart met de bouw daarvan. Het is belangrijk dat Oekraïners zelf de regie in handen houden over hoe die eruit moeten komen te zien. Immers gaat het niet alleen om stenen, asfalt en beton, maar ook om plekken met een culturele en emotionele waarde voor het Oekraïense volk. Het College van Rijksadviseurs heeft veel ervaring met het verbinden van stakeholders bij projecten en heeft dan ook aangeboden hun kennis in te zetten om de behoeften van Oekraïners zo goed mogelijk te vertalen in de ontwerpplannen. President Zelensky heeft al aangegeven dat hij de wederopbouw wil aangrijpen om huisvesting eerlijker en duurzamer te maken. Nederland heeft veel kennis op het gebied van bio-based en natuur-inclusief bouwen. Die kennis betrekken we in de plannen.

Initiatiefnemer roept het kabinet op om gebruik te maken van het aanbod van het College van Rijksadviseurs en de Rijksbouwmeester en om hen zo goed mogelijk te faciliteren in het bieden van hulp.

Het initiatief Ro3kvit, waarin ruim veertig internationale stedenbouwkundigen en architecten zich hebben verenigd om aan het herstel van Oekraïne te werken, is inspirerend. Het project staat onder leiding van een Nederlandse architect en er zijn meerdere Nederlandse experts bij het project betrokken. Vele handen maken licht werk. Het is daarom van belang dat het kabinet ook andere Nederlandse architecten en experts oproept om aan het project deel te nemen. Het kabinet moet daarnaast zorg dragen voor het ondersteunen en faciliteren van deze experts, zodat zij hun werk zo goed mogelijk kunnen doen en het initiatief kunnen professionaliseren.

2. Herstel de vitale infrastructuur nu

Door vernietigde bruggen, wegen en het openbaar vervoernetwerk zijn gebieden in Oekraïne slecht bereikbaar geworden. De mensen in die gebieden kunnen daardoor moeilijk worden voorzien van noodhulp, zoals voedsel, water, medicijnen en zorg. Daarnaast is het onmogelijk om te beginnen met grootschalige wederopbouw als er geen bouwmaterialen naar de gebieden vervoerd kunnen worden. Het herstel van de vitale infrastructuur op korte termijn is daarom van groot belang.

In Nederland, waar de ruimte schaars is, hebben we alle kennis en kunde in huis om een bijdrage te leveren aan het herstellen van die infrastructuur. Nederlandse experts kunnen bijdragen aan het ontwerpen van bruggen, wegen en slimme mobiliteitsoplossingen. Prorail heeft expertise op het gebied van de herbouw van een slimme spoorinfrastructuur als ruggengraat van een duurzaam vervoerssysteem. Zij hebben reeds aangegeven bereid te zijn om kennis te leveren. Nederlandse kennis op het gebied van havens, baggeraars en scheepvaart kan worden ingezet om de Oekraïense maritieme economie weer op gang te helpen.

Initiatiefnemer roept het kabinet op om te inventariseren welke expertise Nederland in huis heeft en om experts op te roepen om een bijdrage te leveren. Het kabinet moet deze experts hierbij zo goed mogelijk faciliteren en ondersteunen.

3. Realiseer een alternatieve exportroute voor voedsel

Oekraïne wordt ook wel de graanschuur van de wereld genoemd. De Oekraïense economie is in grote mate afhankelijk van de export van voedsel. Door de oorlog kan nauwelijks nog export plaatsvinden. Dit is een klap voor de Oekraïense economie en de wereldwijde voedselzekerheid. Delen van het Midden-Oosten, Afrika en Azië dreigen hard geraakt te worden. Ongeveer 80% van de voedslexport vindt plaats via de Zwarte Zee en precies daar is export momenteel vrijwel onmogelijk. President Zelensky vroeg eerder deze maand om hulp bij het opheffen van de Russische blokkades en het bewerkstelligen van een alternatieve corridor voor het exporteren van graan en andere voedselproducten. De Europese Commissie heeft aangegeven te willen helpen bij het realiseren van een alternatieve exportroute. Een belangrijke opgave waar Nederland met haar kennis en kunde op het gebied van voedsel, publiek-private samenwerking, transport en export een belangrijke bijdrage aan kan leveren. Een concreet probleem is bijvoorbeeld dat het spoor van Oekraïne niet aansluit op het spoor van Polen, wat vervoer per trein over land bemoeilijkt. Dat vraagt om slimme logistieke oplossingen waar Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen aan kunnen bijdragen.

Daarom roept initiatiefnemer het kabinet op om in overleg te treden met de topsectoren Agri & Food en Logistiek over de bijdrage die het Nederlandse bedrijfsleven kan leveren in het realiseren van alternatieve corridors voor landbouwproducten die bedoeld zijn voor voedselzekerheid. De Oekraïense autoriteiten hebben aangegeven materieel nodig te hebben, zoals treinwagons, takelmachines en schepen. Het kabinet moet samen met het Nederlandse bedrijfsleven in kaart brengen welk materieel op korte termijn beschikbaar kan worden gesteld. De bedrijven die een bijdrage kunnen leveren moeten hiervoor zo goed mogelijk worden gefaciliteerd door het kabinet. Daarnaast roept initiatiefnemer de minister op om in Europees verband een voortrekkersrol te nemen in het realiseren van de corridors en om andere lidstaten aan te sporen ook een bijdrage te leveren.

Namens initiatiefnemers:

Alexander Hammelburg (D66)

Jan Klink (VVD)

Joris Thijssen (PvdA)

Jasper van Dijk (SP)

Tom van der Lee (GL)

Stieneke van der Graaf (CU)